

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ט טבת תשפ"ג | דף היומי בבלי: גדרים עט | דף הכולל: גדרים לט.
דף היומי בהלכה: מסימן פ"ט סעיף ח' עד סימן צ' סעיף ד'.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ט' ו'להפך' עד 'וכשיתבונן'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והשבעה עשר השתכלותו" פ"ג "והשמונה עשר חשבון האדם"

**"שלושה רבנים היו לי שגדלתי על ברכיהם" אמר
לנו מרן הגר"ש זצ"ל, לאחר שהסתיימה השיחה,
"הרב שך, הסטייפלר וחכם עזרא עטיה. אהבתי
אותם אהבת נפש והם אהבו אותי מאוד"**

שיחה נדירה ומרתקת עם מרן הגאון רבי שמעון בעדני זצ"ל, חבר מועצת חכמי התורה

בירושלים ושם גדלתי. שם כיהן מרן הגרא"מ שך כראש הישיבה, ואני גדלתי על ברכיו.

"שלושה רבנים היו לי שגדלתי על ברכיהם" אמר לנו מרן הגר"ש זצ"ל, לאחר שהסתיימה השיחה, "הרב שך, הסטייפלר וחכם עזרא עטיה. אהבתי אותם אהבת נפש והם אהבו אותי מאוד."

"בישיבה בירושלים" מתאר הגר"ש זצ"ל במהלך השיחה, "הרב שך ממש לימד אותנו יום ולילה. הוא לא היה אומר רק שיעור והולך, אלא היה יושב אתנו מהבוקר ועד הערב. לפני הצהריים היינו לומדים גמרא, כמו בכתה, ואחר הצהריים היינו לומדים 'קצות'..."

מאוחר יותר, כשמרן הגרא"מ שך זצ"ל עזב את ישיבת נובהרדוק בירושלים כשנקרא לכהן פאר כראש ישיבת פוניבז' בבני ברק, עזב גם מרן הגר"ש בעדני זצ"ל את הישיבה, ועבר ללמוד בישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה.

"היה לנו שם רב גדול, ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, הוא היה אדם עצום, אבל הוא לא היה מוכר ולא ידעו את זה שהוא כזה גדול בתורה. נהניתי מאוד ללמוד אצלו, אהבתי אותו אהבת נפש, וגם הוא מאוד נהנה ומאוד מצא חן בעיניו סגנון הלימוד שלי, כי באתי מישיבה שבה למדו בשיטה הליטאית, עם

יעקב א. לוסטיגמן

לפני כשנה זכינו בהזדמנות פז לחלות את פני הקודש, ולהתקבל בחדר הלימוד של מרן הגאון רבי שמעון בעדני זצ"ל, חבר מועצת חכמי התורה, ומקים עולה של תורה בקרב בני עדות המזרח בכל רחבי הארץ והעולם, זה עשרות בשנים.

רבינו הגר"ש זצ"ל האיר לנו פנים כדרכו בקודש לכל אדם באשר הוא, וכאשר שמע שהגענו לכבודה של תורה, מטעם עלון 'לקראת שבת' מבית 'דרשו', פינה לנו מזמנו היקר והקדיש לנו למעלה ממחצית השעה לשיחה שיש בה יסודות עמוקים לעניין לימוד התורה בפרט, ולכל עניינים שבקדושה באופן כללי.

במהלך השיחה חשף הרב טפח וטפחיים משנות נעוריו ומעבודת הקודש שלו בבגרותו כמקים עולה של תורה בקרב בני עדות המזרח בכל רחבי הארץ.

הרב נולד בחדרה להוריו ע"ה שעלו לארץ מתימן. הוא מספר כי בחדרה היה מסתובב הגאון הצדיק רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל, שפתח את ישיבת נובהרדוק בעיר, בלי כסף ובלי תקציבים, והיה אוסף נערים מהרחוב, מדבר על לבם שיבואו ללמוד בישיבה, וכך העמיד תלמידים הרבה.

"זה היה הרב שהציל אותי", כך הגדיר הגר"ש בעדני זצ"ל, את הגר"א פרלמוטר זצ"ל, "הוא שלח אותי לישיבת נובהרדוק

קושיות, תירוצים, פלפולים, והוא מאוד אהב את זה.

לרב עטיה היה שם חדר שבו היה יושב ולומד ושם היה מקבל את התלמידים שבאו להקשות קושיות ולשאל שאלות. אני זוכר פעם שלא שאלתי שאלות אחרי השיעור, והוא, הרב עטיה זצ"ל, דחק בי, "איפה הקושיות שלך? למה אתה לא שואל?". ככה גדלנו וגדלנו ב"ה.

"הישיבה היתה אז בלי פנימייה, ולכן קיבלו בה בעיקרון רק בחורים שהתגוררו בירושלים", אומר מרן הגר"ש זצ"ל. "כשנכבשה העיר העתיקה על ידי האויב הערבי, והלגיון הירדני גירש את כל היהודים, גורשה גם ישיבת 'פורת יוסף', ולקח חלק מהיהודים בשבי.

מאת ה' היתה זאת, שבאותה העת כבש הצבא הישראלי את שכונת קטמון, שהיתה שכונה ערבית יוקרתית מאוד, וכך היה מקום מסודר עבור כל מי שגורש מהעיר העתיקה, שקיבל בתמורה נכסים למגורים בקטמון, והיה מקום לשכן את כל המגורשים. כל אחד הגיע, תפס דירה, תפס מיטות וריהוט, היה 'חד גדיא'... וכך, אנחנו, ישיבת 'פורת יוסף', קיבלנו שם שני בניינים בתמורה לרכוש של הישיבה שהיה בעיר העתיקה ושנתפס על ידי הלגיון הירדני.

בהמשך דיברתי עם המנכ"ל של המקום, ואמרתי לו, אם יש לנו שני בניינים, למה שלא נעשה אחד מהם פנימייה? כך יוכלו לבוא צעירים שגרים במקומות אחרים ורוצים ללמוד ב'פורת יוסף'.

עם מרן חכם שלום כהן זצ"ל

"וכך הוקמה ישיבה חדשה שנקראה 'סניף פורת יוסף', אני הייתי ראש הישיבה שם לקחתי איתי את חכם שלום כהן זצ"ל, הוא היה איתי שם יחד, וברוך ה' יצאו הרבה פירות. שניים מהתלמידים שלנו הגיעו עד בית הדין הגדול ברוך ה'.

אחרי כמה זמן לחצו אותי גורמים שונים, ואמרו לי שאני צריך לבוא לבני ברק. למה בני ברק? כי בבני ברק לא היה אז כלום כלום, ממש אפס.

היו ישיבות בבני ברק, אבל לא היו ישיבות לציבור הספרדי, ובישיבות האשכנזיות לא קיבלו את כולם. היו ישיבות שקיבלו יותר, כמו ישיבת וואלוז'ין, אבל לא היתה ישיבה ספרדית אחת בכל בני ברק. אמרתי לחכם שלום כהן זצ"ל, קח אתה את הישיבה בקטמון, את 'סניף פורת יוסף', כי אני רוצה ללכת לבני ברק לפתוח מוסד שיהיה יותר מיישיבה. אבל חכם שלום אמר לי אני לא יודע להיות ראש ישיבה, אני לא יכול, לא יכול! הוא לא הסכים שאלך. אמרתי לו, אני אבוא יומיים בשבוע ואסייע לך.

זכורה לטוב אשתי הצדקת, שהסכימה ואפשרה לי לנסוע במשך שנים, כל שבוע הייתי נוסע לשם, ישן בלילה ונשאר עוד יום. והיא הצדקת היתה מסכימה בשמחה.

בכלל, היא היתה צדקת גדולה אשתי, היתה הולכת מבית לבית להשפיע על בנות ישראל להקפיד יותר בענייני קדושה

וטהרה, היא עשתה הרבה מאוד, והיתה הולכת דרומה וצפונה, בכל האזור כולו, איפה שהיו ספרדים, שמה היא הלכה להשפיע, כי היא ידעה שתהיה לה השפעה גדולה יותר על ספרדים, והיתה הולכת ממש כל יום כדי לעשות את הפעילות.

הגר"ש בעדני מציין כי הרבנית למדה ב'שפיצר' בירושלים, אבל מאת ה' היתה זאת, על יד איפה שהיא גרה היתה קבוצה של בנות חרדיות, בשבת מה עושים בשבת? בתי! ראתה אותם ורצה אחריהם, אמרה להם לפה אני רוצה להיכנס. למה? כי בשפיצר לא היו מקפידים כמו שם, הבנות היו הולכות בלי גרביים, והיא זה לא מצא חן בעיניה. אז היא הלכה ואמרה אני הולכת ללמוד איתן, עם הבנות האלו שהולכות רק עם גרביים. הלכה לשמה ועשתה פעילות בתוך החבורה הזאת.

בכל אופן אני הייתי עוזר לחכם שלום בניהול הישיבה, אחר כך הוא עבר עם הישיבה לעיר העתיקה, לאחר מלחמת השחרור, בנו מחדש את הבניין של הישיבה שם, בניין עצום ויפה, הבניין שקיים היום. חכם שלום כבר הסתדר אז לבד ולא היה זקוק לעזרתי, אבל בכל זאת הייתי בא לתת שיחות בישיבה. לאחר מכן היינו פותחים מתיבתות, הרבה מתיבתות, ללימוד תורה של צעירים. לאט לאט, פתחנו עוד ועוד, לאט לאט.

פנימייה עם בחור אחד

"כשהגעתי לכאן", אמר מרן הגר"ש על מקום מושבו הנוכחי בכולל 'תורה וחיים' ברח' רבי עקיבא בבני ברק, "דבר ראשון פתחתי כולל. זה היה בדירה כאן. היה כאן קמפוס כזה של חנויות, הבעלים שבנה את המקום נתן לנו שתי חנויות להקים בית מדרש. שיהיה מקום מרווח יותר. ומפה פיזרנו כוללים בכל רחבי הארץ. אחרי זמן מה באו אלי שני זקנים מתל אביב שאמרו שהם רוצים לפתוח ישיבה בשכונת 'התקוה' בתל אביב. אמרתם להם "השתגעתם? לפתוח ישיבה בשכונת "התקוה"? מי פותח במקום בזה? זה מקום גרוע! מלוכלך! כל הצרות שבעולם יש שם. זאת היתה אז שכונה רעה, מאוד רעה. נורא ואיום מה שהלך שם, היו שם עבריינים.

לא רק שהם רצו לפתוח ישיבה, הם אפילו רצו שתהיה שם פנימייה, למה? כי הם הדפיסו קבלות של המוסד והיו כתוב שם שזה מוסד עם פנימייה. אמרתי להם תזרקו את הקבלות, תדפיסו חדש. אבל הם לא רצו, אמרו לי איך נזרוק? זה עלה לנו עשרה שקלים...

הכרתי בחור יתום מהוריו, עוד מיישיבת פורת יוסף בירושלים הכרתי אותו, לפני הרבה שנים. לא היה לו בית, אמרתי להם שהוא ילך לישון שמה בשכונת התקוה, וכך הם יוכלו לקרוא למוסד שלהם, מוסד עם פנימייה. הוא מאוד שמח שהיה לו איפה לגור. אבל פתחנו שם ישיבה וכולל שגדל וגדל, כי הכולל שלנו כאן, היה הכולל (הספרדי) היחיד בכל הארץ, ולכן באו כל הזמן עוד אברכים ויכולנו לפתוח עוד ועוד כוללים. זה היה לפני ששים ושבעים שנה...

זה לא היה השאלה, הקדוש ברוך הוא תמיד זימן לנו מספיק כמה שהצטרכנו, בכל פעם זה הספיק.

אחר כך הקמנו ת"תים, לא היה אז תלמוד תורה (ספרדי) אחד בכל הארץ. והבוגרים הלכו לישיבות לפני זה הלכו לתיכונים. כך פתחנו עוד ועוד ברוך ה'.

• הרבה בחורים היו שמחים לשמוע, אם הרב יכול אולי לתת להם איזו עצה איך לזכות ולהגיע למתיקות בתורה, לשמוח בלימוד התורה ולהתענג על הלימוד.

באים ושואלים אותי את השאלה הזאת לא פעם, ואני תמיד אומר לשואל, אתה הרי מתפלל על זה כל יום! מה אתה בא לבקש ממני? אתה מבקש ישירות מהקדוש ברוך הוא כל יום בתפילה, רק תבקש מעומק הלב, תתפלל על זה בכוונה "והערב נא", ותזכה לזה!

"ואם זה לא הולך לך, אם התפילה לא עשתה פירות, אז תתפלל שוב ותבכה! תבכה! אם היית חולה מסוכן חלילה וחס, איך היית אומר 'רפאנו'? בבכי! גם פה, תבכה! תעבדו על זה, תדברו על זה, ותתעסקו בזה בתפילה ובבקשה ובתחינה ותזכו לזה. "ועוד צריך לדעת, שכדי לזכות למתיקות התורה חייבים לחזור הרבה על הלימוד. לחזור הרבה, זה מביא אהבה ללימוד".

• ישנה תחושה שאולי פעם היה יותר קל העניין הזה, שבדור שלנו בגלל שיש כל כך הרבה גשמיות ומותרות, קשה יותר להרגיש מתיקות בלימוד, ההרגשה היא שפעם זה היה יותר קל, יש בזה משהו?

"אני לא יודע... הכל צריך עבודה, כל דבר צריך עבודה, לדבר לדבר להתפלל לבקש, לחזור, ככה מגיעים למתיקות התורה".

• הרב אומר שצריך להתפלל חזק, אבל הבחור הרי לא יודע עד כמה זה חסר לו, איך הוא יבכה אם לא הרגיש אף פעם מתיקות בלימוד?

"הוא בא ושואל אותי, בגלל שהוא מבין שחסר לו את זה".

• נכון, מרגיש שחסר כי אמרו לו שיש דבר כזה, אבל לא בכזאת רמה שהוא יכול לבכות ולהוריד דמעות על העניין הזה...

"אם לא יכול לבכות, לפחות יבקש. זאת גם דרגה, לבקש. אם אין טעם בלימוד, לא חבל? זה בוודאי חסר לך, אז תבקש תתמיד, תחזור".

מאת ה', הגיע הגאון רבי אליהו בקשי דורון זצ"ל, ואמר לי שהציעו לו להיות רב בבת ים. אני אמרתי לו איך תהיה רב בבת ים? זה לא מקום של תורה. אבל הוא אמר לי שהוא מרגיש שהשליחות שלו זה לקרב בעלי בתים לשמים. לימים הוא נהיה הראשון לציון, הרב הראשי הספרדי.

וכך הוא היה מתגורר בבני ברק ומכהן שם ברבנות, אבל ללמוד הוא היה בא אצלנו בבני ברק, הגיע לכאן והיה מלמד את האברכים. יום אחד הוא ניגש אלי וראיתי שהוא מדבר איתי וממש מתבייש. למה? כי הוא רוצה להציע שאני אעביר את הכולל שלי לשם, לבת ים.

תראה איזה מענין, הבעלי בתים שמה בכלל אינם שומרי תורה ומצוות, אבל זה מה שהקנאה עושה, הם אמרו לו "מה אתה רב שלנו ואתה הולך ללמד שמה? בבני ברק?".

הם רצו שהוא ילמד תורה לאברכים בבת ים, אבל בבת ים לא היו בכלל אברכים באותן שנים, אז שלחנו לשם קבוצה שלמה של אברכים, שלמדו עם הרב בקשי בבת ים. התקשרתי אליו ואמרתי לו שאני רוצה שילמד עם האברכים ביסודיות, לא ככה 'חפ-לפ', שילמדו ברצינות. תלמיד חכם גדול הוא היה! אחר כך הוא נעשה ראשון לציון.

וכך כל פעם היינו פותחים עוד כולל בעוד מקום ובעוד מקום, היו מתמלאים ונפתחו מקומות לימוד חדשים, והיו עוד אברכים עד שהייתי מחפש לאיפה לשלוח אותם". פתחתי שם, בבת ים, כולל על שפת הים, היה שם יהודי חכם, מגדולי החלבים, איני זוכר את שמו, שרצה לפתוח שם כולל. יום אחד בא אלי אברך ואמר לי מה זה? ה' ישמור, בשפת הים יש שם בעיות קשות של צניעות.

אמרתי אם ככה צריך לסגור את הכולל הזה, אבל חששו שהחכם החלבי יצטער, כי שמה היה השכירות בזול. הוא אמר לי, מה אני אגיד לחכם הזה? הוא יבכה אם אני אסגור לו את הכולל. זה החיים שלו! אבל הוא היה צדיק גדול, הוא שמע שיש בעיות של צניעות שם במקום ואמר "קח אותם מהר מהר" ככה הוא ויתר והסכים לסגור את הכולל והעברנו אז את הכולל לשכונת 'יד אליהו' בתל אביב, אצל הרב מאיה.

משם התקדמנו הלאה ופתחנו כולל בדימונה, בסוף הגליל, פתחנו כוללים. אני אומר איך ה' יתברך הוביל אותנו, אני משתגע מהמחשבה על זה, בכל מקום נפתחו עוד ועוד כוללים וישיבות. זה הכל הקדוש ברוך הוא הכין את זה. לא שאלנו שאלות על כסף,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הם נכנסו לבית כנסת, נעמדו ליד הרב שהתחיל לדבר איתם בחביבות מיוחדת. הם לא ידעו כל כך מי זה הרב בעדני, היו רחוקים מיהדות. הרב שאל אותם אתם רוצים להיות בני תורה? רוצים ללמוד בישיבה? והם פה אחד אמרו לו שלא, הם לא רוצים ללמוד תורה! אני מאוד התביישתי...

פעיל 'אחינו' הרה"ג ר' ישראל דחבש, תלמידו חביבו של מרן זקן מועצת חכמי התורה הגר"ש בעדני זצ"ל, מספר על הקרבה המיוחדת ועל היחס של מרן זצ"ל לנושא של קירוב רחוקים

צוות 'הפנתח'

עם הסתלקותו של מרן הגר"ש בעדני זצ"ל, פנינו לתלמידו חביבו הרה"ג ר' ישראל דחבש יבלחט"א, וביקשנו שישתף אותנו בקשר המיוחד שהיה לו עם מרן. וכך מספר הרב דחבש:

כל אברכי הכולל יודעים היטב שאין זה דבר של מה בכך לפנות למרן ולשאל אותו שאלה כשהוא שקוע בלימוד.

התמדתו העצומה של הרב בלימוד התורה היתה שם דבר, כשהרב לומד אי אפשר היה להתקרב לרב אליו בכלל. הרגשה של 'יראת הרוממות'. יראת השמים שלו היתה מורגשת מסביב וכולם פחדו להתקרב אליו. ידענו שרק מי שיש לו שאלה מאוד מאוד חזקה, יכול לבוא לרב ולהציג אותה בפניו, וגם זה רק לעתים מזומנות. אם ראו שהרב שקוע בלימוד ומצחו חרוש קמטים, לא היה טעם בכלל לבוא ולנסות לדבר איתו, השקיעות שלו היתה כל כך גדולה שהוא לא שם לב לכלום.

רק להתבונן מרחוק ולראות את הרב כך רכון על הגמרא ולומד בשקידה, זה היה מחזה מאוד מחזק, שהכניס לכל אחד חשק בלב ללמוד ולגדול בתורה, אולי נזכה להגיע לאפס קצהו מהמעלה הגדולה של ההתמדה של הרב.

למרות הכל, כשאני הייתי רוצה לגשת לרב ולהתייעץ אתו על הנושא של קירוב רחוקים, במסגרת פעילותי בארגון 'אחינו', תמיד יכולתי לגשת, בכל רגע ובכל שעה. הרב הדגיש את זה שהוא תמיד מוכן להיענות ולשמע אותי כדי לקחת חלק בפעילות של זיכוי הרבים ולהיות קשור אליה.

הוא רק היה רואה אותי עומד לידו, ומיד היה אומר "מה אתה צריך? בשבילך יש לי זמן. אפילו שעה שלמה, העיקר לקרב רחוקים". האברכים האחרים בכולל היו מסתכלים בפליאה, איך זה שכאני מגיע לדבר תמיד יש לרב זמן והוא יכול לדבר איתי ולספר לי סיפורים ולצחוק איתי, אבל התשובה היא שזה בגלל העיסוק שלי בתחום הזה שהיה כל כך קרוב אליו ושהוא ראה בו שליחות מיוחדת מאוד.

אפילו בימים שבהם הרב מסר שיעור כללי, כשהיה מתכוון לשיעור, כולם ידעו שאפילו בשביל לדבר איתו בלימוד אסור להתקרב אליו. אין לו זמן לכלום, אבל בשביל קירוב רחוקים, לא היתה שעה שבה הוא היה עסוק מדי בשביל זה.

פעם סיפרתי לרב שאני יוצא עם תלמידים לצפון, לקרב אותם

דרך טיול חווייתי, הוא בירך אותי שאצליח, ואחר כך שאל אותי מה עם החלק שלי?! מה, אני לא צריך להשתתף??". מיד הוציא מכיסו שטר של 100 דולר, נתן לי ואמר: "זה החלק שלי, קח למימון ההוצאות".

מדי פעם הייתי מביא קבוצות של עשרות תלמידים לקבל חיזוק מהרב, כחלק מהתליך ההתקרבות שלהם שנותן להם להתברך מפיו של אחד מגדולי ישראל ולשמע מדברותיו וההרגשה המיוחדת הזאת עוזרת להם מאוד להתקרב.

פעם אחת הבאתי קבוצה של שבעה תלמידים בלבד, כי לא היה רכב הסעות, וזה היה מספר התלמידים שהצליחו להידחק ברכב שלי.

הרגשתי מאוד לא נעים, אני הולך להטריח אדם גדול בתורה כמוהו כדי לתת שיחת חיזוק בפני שבעה נערים בלבד. אולי כדאי לבטל?

ניגשתי לרב ושאלתי אותו, אמרתי שזה לא נעים, רק שבעה נערים. הוא קם מכסאו ואמר "מה זה משנה המספר? אפשר לקרב יהודים לאבינו שבשמים? בוודאי שאני אעשה זאת".

הם נכנסו לבית כנסת, נעמדו ליד הרב שהתחיל לדבר איתם בחביבות מיוחדת. הם לא ידעו כל כך מי זה הרב בעדני, היו רחוקים מיהדות. הרב שאל אותם אתם רוצים להיות בני תורה? רוצים ללמוד בישיבה? והם פה אחד אמרו לו שלא, הם לא רוצים ללמוד תורה! אני מאוד התביישתי... בשביל זה אני מטריח את הרב, בשביל להביא לו נערים שאומרים בפה מלא שאין להם שום שאיפה ללמוד תורה.

אבל הרב לא נבהל. הוא הקדיש להם שעה שלמה, שוחח איתם על יסודות האמונה, קירב אותם מאוד, נתן להם את ההרגשה שלכל אחד יש פוטנציאל וכל אחד יכול להתקרב לאביו שבשמים בקרבה עצומה, ולאחר מכן גם שאל כל אחד מהם בפרטות "מה אתה רוצה שאברך אותך? ונתן להם איש איש כברכתו אשר בירך אותם.

שאלתי פעם את הרב זצ"ל, מה הגדר של קירוב רחוקים, עד כמה צריכים להשקיע בזה, האם יש מכסת זמן שצריכים להשקיע? אמר לי מרן כך: אברך רגיל, צריך להקדיש לזה זמן פעמיים בשבוע, אבל מי שמומחה בעניין ויש לו הצלחה בקירוב רחוקים, צריך להקדיש לזה אפילו את כל היום כולו, בלי גבול. כמה זמן שיש לך, תשקיע בקירוב רחוקים.

קיצור תולדות חייו של מרן הגר"ש בעדני זצוק"ל

הילד שעלה מתימן והפך לזקן חברי מועצת חכמי התורה

עיר הקודש כדי להפריח את השממה גם בעיר בני ברק, שהפכה לימים לעיר התורה והחסידות.

המעבר לבני ברק לא היה קל. הוא ביקש להפקיד את הישיבה, שאותה טיפח במשך שנים, לידיו של איש ראוי. הוא פנה אל עמיתו חכם שלום כהן וביקש ממנו להתמנות לתפקיד ראש הישיבה. חכם שלום סירב לקחת את האחריות על כתפיו עד שהרב בעדני הבטיח לו כי יעלה מדי שבוע מבני ברק לירושלים, וישהה בישיבה למשך יומיים, כדי לעזור לו בניהול הישיבה. כך הוא היה מתנתק ממשפחתו במסירות נפש והיה יושן בישיבה מחוץ לעיר, כדי להחזיק את עולם התורה בירושלים, גם כאשר היה כבר שקוע בפעילות הרוחנית בבני ברק.

בבני ברק, לאחר פתיחת הכולל 'תורה וחיים', הוא המשיך לעודד אישי ציבור, מחנכים ופעילים להקים מוסדות חינוך לבני התורה הספרדים. מאוחר יותר, בשנת תשל"ג, אף מונה לעמוד בראש "מועצת חכמי התורה של בני ברק" ויחד עם חברי המועצת - הגאון רבי מאיר מאזוז, לימים ראש ישיבת כסא רחמים; הגאון רבי מסעוד בן שמעון, לימים רבה הספרדי של בני ברק; הגאון רבי שלמה מחפוד, לימים ראש בד"ץ יורה דעה; והרב מיכאל פחימא - ייעץ, עודד ותמך בהקמת מוסדות חינוך, ישיבות, כוללים ובתי כנסת לבני עדות המזרח.

הוא ישב אמנם בבני ברק אך מצודתו הייתה פרוסה על רחבי ארץ ישראל כולה. באותן שנים נפתחו בהוראתו כוללים וישיבות בשורה של ערים בישראל. במרבית הערים, בהן נפתחו היכלי תורה, התושבים היו רחוקים מאוד מדרך התורה והמצוות, אך הוא לא נרתע מכך וביקש לקרב דווקא את הרחוקים. היה נוהג להתפלל בישיבת 'שערי תשובה', ישיבה המיועדת לבעלי תשובה. כמו כן, גילה חביבות גדולה כלפי בעלי תשובה, והתייחס אליהן בצורה יוצאת מן הכלל.

ההנהגה הנסתרת

למרות שהרב בעדני היה אחד מהמנהיגים הגדולים של העם היהודי בעשרות השנים האחרונות - הוא מיעט לעורר הדים. אין לו "דוברים" והוא סירב לכך בכל תוקף. הוא החזיק את עצמו הרחק מאור הזרקורים. כשלא נותרה ברירה והדור התחנן לעזרתו, הוא הסכים לקחת את מושכות ההנהגה בידי. כאמור, לאחר נישואיו, הוא עזב את מקום מגוריו בירושלים

הרב בעדני נולד בשנת תרפ"ח כבן הזקונים לאביו הרב דוד בעדני, שהתגורר באותם ימים בשכונת נחליאל בעיר חדרה. הוא גדל בבית שבו ידעו להתמודד עם קשיים ולהיענות לאתגרים רבי עוצמה. הוריו עלו מתימן לארץ ישראל לאחר מלחמת העולם הראשונה, ההתאקלמות לא הייתה קלה ובמקביל התמודדו עם אובדן של שישה ילדים, מתוך עשרה, שנפטרו בטרם עת. הרב בעדני היה הילד העשירי ועלה על כולם.

באותה תקופה, המצב הרוחני בארץ ישראל לא היה זוהר, בלשון המעטה, והילד שמעון נאלץ ללמוד בבית ספר דתי. בהגיעו לגיל בר המצווה הוא עלה לישיבת חדרה בראשות ראש הישיבה הגאון רבי אלחנן פרלמוטר. מהר מאוד קרן אורו של הבחור המתמיד, והוא נשלח, בעצת ראש הישיבה, לישיבת 'בית יוסף נובהרדוק' החשובה בירושלים, שם עשה חיל בלימודו, כבש פסגות תורניות נוספות והפך לאחד התלמידים הבולטים בישיבה. הוא למד אצל מרן הרב שך זצ"ל, ינק ממנו חכמה ותורה, - ואף למד איתו בחברותא.

קעבור תקופה, כאשר הרב שך עבר להרביץ תורה בישיבת פוניבז' בבני ברק, הרב בעדני עבר ללמוד בישיבת פורת יוסף, שם שאב תורה ויראה ממורו ורבו הגדול, הגאון רבי עזרה עטייה זצ"ל. בישיבה הוא שקד על דלתות התורה, התבלט בגאונותו העצומה ואף הפך למעין רב לתלמידים אחרים, ביניהם הגאון רבי משה מאיה, לימים חבר מועצת חכמי התורה, שמזכיר עד היום את גאונותו והתמדתו של התלמיד המבוגר יותר, הרב שמעון בעדני. הדאגה והאכפתיות שלו ללומדי התורה זכו לביטוי מובהק כאשר מונה לאחראי על תלמידי הישיבה שהתגוררו מחוץ לעיר, והתאכסנו בפנימייה, שהפכה לאחר מכן לישיבה, בשכונת קטמון. היה זה בשנת תשי"ג כאשר עולם התורה בארץ ישראל היה עדיין בתחילת פריחתו. הרב בעדני שמונה בהמשך כראש ישיבה - לצד רבנים חשובים ובהם גם מרן ראש הישיבה חכם שלום כהן זצ"ל - מסר בה את שיעוריו, עודד את תלמידיה, חיזק את בחוריה, וכך היה אחד מחלוצי עולם התורה בארץ ישראל.

לאחר נישואיו לרעייתו, הרבנית מרת שולמית ע"ה, הוא נעתר לבקשת רבנים לייסד את עולם התורה הספרדי בבני ברק. שמו הלך לפניו. פעולותיו האדירות לחיזוק עולם התורה בירושלים עוררו הדים בקרב נחשוני מייסדי עולם הישיבות. מיומנויות ההנהגה עוררו השראה אצל מנהיגי העדה - כך הוא עזב את

במועצת חכמי התורה של התנועה. כעשור לאחר מכן, כאשר הרב עובדיה ייסד את מערכת הכשרות 'בית יוסף', כדי להחזיר עטרה ליושנה, הוא שוב פעם בחר את הרב בעדני כמי שיכהן כחבר בוועדת הכשרות של בית הדין.

גם בנושאים ציבוריים, הרב בעדני השמיע את קולו, בעת הצורך. בשנת תשע"ד, בתקופה בה עולם התורה ספג גזירות קשות מצד חברי ממשלת נתניהו-לפיד-בנט, הרב בעדני עורר סערה ציבורית כאשר יצא במתקפה קשה נגד אנשי מפלגת 'הבית היהודי', שהייתה אז תחת הנהגתו של נפתלי בנט. הוא התייחס ליחסים שלהם עם יו"ר 'יש עתיד' יאיר לפיד, ואמר: "הוא מושך אותם, למה? זה עמלק, להילחם נגד לומדי התורה נגד לומדי הישיבות, זה נורא ואיום. הוא רוצה להרוס את הכול, להרוס את עולם התורה, את הישיבות, את הכוללים את הכול. זה נורא ואיום, זה רק עמלק מסוגל לעשות. הוא מושך אחריו אפילו אנשים דתיים, לא רוצה לומר את שמם, איך הם הולכים אחריו? זו השתלטות של עמלק. צריך להיאבק בכל הכוח נגד הרשעים האלה, שלא יהרסו את הדת וזה חובת כל אחד".

באותה שנה, כאשר הגזירות הלכו והחמירו, הוא יצא מגדרו וזנח קמעה את ההצטנעות לטובת הכלל. הוא אמר אז לחברי הנהלת העיר מטעם סיעת ש"ס בבני ברק, שהתאספו בביתו כדי לדון בהתפתחות התורנית בעיר, כי עליהם לדאוג לכל תושבי העיר אשר צריכים סיוע בנושא הצבא. "יש בחורים שיש להם בעיות עם ההסדר בלשכות הגיוס, ואתם, נציגי הציבור, צריכים לסייע להם בכל הדרוש - על מנת שיוכלו בני התורה להמשיך בעסק התורה", אמר.

(מתוך כתבת המגזין שהתפרסמה בחול המועד סוכות ב'חדשות JDN')

וירד לעיר התורה בני ברק כדי להקים את כולל 'תורה וחיים', יחד עם הגאון רבי משה פרדו. כולל המהווה כיום מגדלור של תורה המוציא מבין כתליו תלמידי חכמים ומורי ההוראה רבים המפיצים בשליחותו את אור התורה ברחבי תבל. באותן שנים, גם מרן הרב שך זצ"ל הבחין בכושר מנהיגותו ואף למד איתו בחברותא.

הקמת הכולל הייתה רק יריית הפתיחה. לפני כ-50 שנה קיים הרב בעדני מסעות לקהילות יהודיות בחו"ל כדי לחזק את יהדות התפוצות. הוא בחר לנסוע למדינות בדרום אמריקה, בהן גדולי ישראל מיעטו לבקר, כדי להנחיל את ערכי היהדות בקרב המון העם. מטרת ביקוריו לא הייתה גיוס כספים או ביקור מקורבים - אלא לחזק את היהדות ולהפריח את השממה הרוחנית שהייתה קיימת אז באותן מדינות מרוחקות.

כמו כן, במהלך השנים הרב קיבל קהל בביתו, חיזק לבבות נשברים, דאג לאלמנות ויתומים, חילק צדקה לנזקקים, פעל רבות בעולם התשובה, והכריע בשאלות כבדות משקל כאשר אנשי ציבור, מנהלי מוסדות או אנשי חינוך פנו לשמוע את עצותיו והמלצותיו החכמות. ההנהגה כלל לא זרה לו, אך עד כה היא הייתה נסתרת מעיניו של הציבור הרחב, ורק בשנים האחרונות - התגלתה לעין כל.

הנהגה ציבורית

ניסה להימנע מפרסום, אך מאידך, לא ישב בחיבוק ידיים כאשר גדולי הדור ביקשו את עזרתו. וכך, בשנת תשמ"ד, בתקופת ייסודה של תנועת ש"ס - מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, מחולל המהפכה הגדולה ביותר מאז הקמת המדינה ועד עצם היום הזה, ראה לנכון לצרף את המנהיג הצנוע מבני ברק לחבר מן המניין

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי

הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

הרבנית אשת הגר"א מוילנא עשתה 'עסק' רוחני עם חברתה וסיכמו: מי שיגיע קודם לעולם ההוא, יבוא ויספר מה קורה בעולם העליון. חברתה נפטרה. וקיימה את הבטחתה. סיפרה ואמרה לה פרט מהנעשה בעליונים. אתאר לך...

ערכו של מעשה קטן

באמצע ה'מעשים טובים' יצאנו מאחת הדירות ושמונו לב כי בעלת הבית הסמוך מתעתדת לעזוב את ביתה. הרמתי את ידי וקראתי לה בסימן לאות עם היד - שתישאר: המתני רגע, כי תכף אנו באים אליך! היא המתינה. ומיד הגענו אליה יחדיו להתרימה לצדקה.

על ההליכה - אנו שוות בשכר שנקבל, אך על נפנוף היד שאני עשיתי - אין לך חלק בו כלל. זה 'גן העדן' המיוחד שלי, כי נפנוף היד היה שייך לי בלבד.

למדנו, כי בשמים מדוקדק כל פירור מצוה. מיירדיג. וזה למדנו גם מפרשה זו, שאע"פ שמשה ואהרן הכהן ע"ה נגשו יחד - משה רבינו קיבל תשלום נוסף.

רבותי, כבר אמרנו בעבר שזה פסוק מפורש בבראשית פרשת נח: "ויקח שם ויפת את השמלה". מה הכוונה "ויקח" הרי שניהם לקחו - שם ויפת? מסביר רש"י: "שם נתאמץ במצוה יותר". שניהם ממש לקחו הלכו פסיעות מדודות יחדיו, אבל כיון ש'שם' התאמץ יותר המצוה נקראת על שמו. וזכה לאין קץ.

יפת זכה לקבר במלחמת גוג ומגוג. מדה כנגד מדה. כיון שכיסה את אביו יזכה שיכסו אותו, בקבר. ואחיו, שם, זכה שבניו יתכסו בטלית, טלית של מצוה! עם ישראל זכה אחריו ל"בצל כנפיך יחסיון". ואמרו חז"ל "שקולה ציצית כנגד כל המצוות". ההבדל ביניהם שמים וארץ. מדוע? כי הוא התאמץ במצוה יותר.

אברך שלמד בישיבת פוניבז' סיפר לי שהמשגיח, **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, אמר פעם: אשאל אתכם שאלה. שני בחורים באים לתפילה יחדיו, אחד מהם מתפלל את תפילתו מתחילה ועד סוף בריכוז, והשני ככה חולם מעט ועסוק. כשיבואו שם למעלה - לראשון יהיה את המזרח, ולשני יהיה מקום שונה ומרוחק. האם אפשר להאמין לכזה רעיון? הרי שניהם באו לתפילה ורק אחד יישב במזרח?! כן, כי כתוב בתורה - **"ויקח שם ויפת"**, שניהם רצו וגם עשו את המצוה, אבל המתאמץ במצוה הוא שונה לחלוטין: טלית של מצוה מול כיסוי בקבורה.

אלו הם פני הדברים ברוחניות. כי ברוחניות אין מושג של א'ביסעלע. אין קצת, אין מעט. המעט כאן - רב שם. הוא עולם נוסף. עם התאמצות וקושי, נכנסים לעולם אחר לחלוטין. מיירדיג א זאך.

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה כה אמר ה' אלקי ישראל שלח את עמי (ה, א)

משה פסע פסיעות נוספות

לעיל כתוב שה' אמר למשה ולאהרן ולזקני ישראל שילכו לפרעה לבקש ולהתריע - להוציא את בני ישראל ממצרים, ואכן - "וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶת כָּל זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (ד, כט).

והנה כעת מספרת התורה על בואם של משה ואהרן אל פרעה "ויבא משה ואהרן אל פרעה", ואילו זקני ישראל לא הוזכרו כאן. "וזקנים היכן היו?" - שואלים חז"ל ומשיבים: **"נשמטו אחד אחד. ובסיני נפרע להם, ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו, החזירים לאחוריהם"**.

בהר סיני משה רבינו עלה למעלה, ואהרן והזקנים לא התקרבו כמותו. היתה מחיצה נפרדת ומקום לזקני ישראל ולמעלה מהם מקום מיוחד לאהרן, ורק משה לבדו עלה ממש לראש ההר. מדוע? במצרים לא הלכתם עד סוף הדרך, גם בסיני - **משה** ניגש אל הערפל.

אבל השאלה הנשאלת, מורי ורבותי, אהרן כן הלך עם משה לפרעה לתוך ארמון המלוכה: "ויבא משה ואהרן", אם כן מדוע אהרן לא התקרב בסיני עם משה עד ראש ההר?

בספר **"מושב זקנים"** מבעלי התוספות כתוב שאכן גם מול פרעה **"באו משה ואהרן"**, אבל משה פסע והתקרב יותר. מסר את נפשו כמה פסיעות נוספות קדימה לפני פרעה. איי, איי איי... היו שם שבעים מדרגות להגיע לפרעה. ומשה ע"ה היה קרוב מאהרן ע"ה.

מה רואים מכאן? א'גיוועלדיקער לימוד. עד כמה גדול ערכו של כמה פסיעות נוספות [במאמץ]. הם עולם אחר. במצרים זו היתה פסיעה או כמה פסיעות, והתוצאה בהבדלי עולמות לנצח. דרגות גבוהות יותר בקרבת ה'.

הרמת יד נוספת למצות צדקה

הרבנית אשת הגר"א מוילנא עשתה 'עסק' רוחני עם חברתה וסיכמו: מי שיגיע קודם לעולם ההוא, יבוא ויספר מה קורה בעולם העליון.

חברתה נפטרה. וקיימה את הבטחתה. סיפרה ואמרה לה פרט מהנעשה בעליונים. אתאר לך: פעם אחת הלכנו להתדפק על דלתי נדיבות לב לצדקה, יחדיו הלכנו.

"חלילה לי אדוני מזלזל בך. הסיבה שאני אוהז את נעלי בידי, היא מפני שיש בידינו מסורת מאבותינו שכאשר הקב"ה אמר למשה בסנה "של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא", עשה משה כאשר נצטוו וחליץ את נעליו, אך כאשר חזר אל צאנו, חיפש את נעליו ולא מצאם, מפני שהקראים גנבו אותם"

הקראים גנבו את הנעליים

אבות המלאכה, נאסרה הכתיבה בשבת. משכך, הם סברו שרבי אריה לייב יסרב לחתום על כתב הבוררות, אך מחמת שהדבר היה כרוך בפיקוח נפש - הוא חתם.

הגיעה עת הויכוח, ושלושה מחכמי הקראים התייצבו לפני המלך, כשמומלם ניצב רק לייב, וכשהוא נכנס לארמון המלך, הלך יחף והחזיק את נעליו בידו.

המלך פנה אל חכמי הקראים וביקש מהם להשמיע את טענותיהם, והם פתחו ואמרו: "אדוננו המלך! מהתנהגותו של נציג היהודים אתה יכול להתרשם בעצמך מעזותם וחוצפתם של היהודים. הנה הוא עומד לפני המלך כשנעליו בידו, ומלבד העובדה שהוא מעליב בכך את הוד מלכותך, הוא גם מטיל חשד על פקידי המלכות שהם גנבים, ועל כן הוא חשש להשאיר את נעליו בחצר ונכנס עימם אל המלך!"

כשראה זאת המלך, חמתו בערה בו, והוא פנה אל רבי אריה לייב בתמיהה, אך רבי אריה לייב מיהר והשיב:

"חלילה לי אדוני המלך לזלזל בך ובעבדיך. הסיבה שאני אוהז את נעלי בידי, היא מפני שיש בידינו מסורת מאבותינו שכאשר הקב"ה אמר למשה בסנה "של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא", עשה משה כאשר נצטוו וחליץ את נעליו, אך כאשר חזר אל צאנו, חיפש את נעליו ולא מצאם, מפני שהקראים גנבו אותם, ולכן כאשר הנני בא לפני הוד מלכותו בצוותא עם הקראים, אני מוכרח לשמור היטב על נעלי מפניהם."

"זהו שקר גמור!", מחו הקראים תוך כדי שהם רוקעים ברגליהם. "אנחנו גנבנו למשה את הנעליים? הרי הדת שלנו נוסדה רק לפני אלף שנים, ומשה רבינו חי שלושת אלפים שנים קודם לכן!" "מה אמרתם? הדת שלכם לא הייתה קיימת בזמן משה?! הויכוח הסתיים!", אמר המלך בחיך גדול.

כך ניצח רבי אריה לייב את הקראים, ו"מילט את העיר בחכמתו". (רבי מאיר צימרוט שליט"א - נאה דורש)

של נעליך מעל רגליך (ג, ה)

לפני מאתיים שנה חי בוילנא יהודי צדיק ושמר רבי אריה לייב מייטס זצ"ל, ועל המצבה שלו נכתב: "הוא אשר עשה התשועה הגדולה בישראל ומילט את העיר בחכמתו".

הרקע לכך היה ויכוח שהתקיים בין היהודים לבין הקראים. הקראים כופרים בתורה שבעל פה ומאמינים רק בתורה שבכתב, ודוגמה לאחד השיבושים שיוצאים מכך הוא, שבשבת הם יושבים בחושך ולא אוכלים מאכל חם, מפני שהתורה אומרת (שמות לה, ג) "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", ועל כך כבר כתב הרמ"א (או"ח רנו, ח) "וכל מי שאינו מאמין בדברי החכמים ואוסר אכילת חמין בשבת, חיישינן שמא אפיקורס הוא".

האגדה מספרת על קראי שישב בשבת בחושך ונהנה מקרן אור זעירה שחדרה אליו משכנו היהודי דרך סדק בתקרה, וכשהשכן שם לב לכך, הוא הניח את רגלו על הסדק...

הקראים באו לסטאניסלב מלך פולין, וטענו שהם היהודים המקוריים והאמיתיים. הם קיבלו את התורה ממשה רבנו ושמרו עליה בצורתה המקורית, בעוד שהיהודים האחרים שיבשו את כוונת התורה והוציאו את דבריה מפשוטם, ולכן הם מבקשים מהמלך להזמין את היהודים לויכוח שבו יוכח מיהם היהודים האמיתיים. המלך הסכים לדבריהם, וציוה לקבוע תאריך שבו יתקיים הויכוח הגדול.

כששמע זאת הגאון מוילנא זצ"ל, קרא לרבי אריה לייב מייטס והורה לו ללכת להתווכח עם הקראים.

כאשר הגיע רבי לייב לוילנא, התחוו לו שהקראים פעלו שהויכוח יתקיים בשבת, ולפני הויכוח הם ביקשו להחתימו על כתב בוררות, ולפיו אם הם יפסידו בויכוח הם יאלצו להפוך לנוצרים, אך אם הם ינצחו, היהודים יאלצו להפוך לקראים.

לפי דעתם מותר לכתוב בשבת, ועל כן לא היתה להם כל בעיה לחתום על כתב הבוררות, אך לפי חז"ל שלומדים מהמשכן את ל"ט

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

שואל הסבא מקלם זצ"ל מה פשר הסיפורים האלו?! איפה שמשה רבינו נמצא, יש מכות! ביום הראשון - גוי מרביץ ליהודי. ביום השני - יהודי מרביץ ליהודי. וביום השלישי - גוים מרביצים לגוים. מה רוצה התורה לומר לנו בשלושת הסיפורים האלה?

התנאי לבחירת גואלם של ישראל

גְּאֹלָה לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (אסתר ב, כב) 'וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מְרֻדְכָיִי'.

נשאלת השאלה: כולנו מכירים הרבה אנשים שאמרו דבר בשם אומנם, ועדיין לא הגיעה הגאולה, ואיך תלו חז"ל את הגאולה בכך?

אומר המהר"ל בספרו "דרך עץ חיים" יסוד נפלא:

כשמשיח יבוא, כל הבריאה תגיע להכרה שהקב"ה מנהיג את העולם. אנחנו אומרים זאת בכל יום, בתפילות 'עלינו לשבח': "יִפְרֹוּ וַיִּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תְבֵלָה" - לא רק היהודים, אלא כל יושבי העולם, "כִּי לֹא תִכְרַע כָּל בְּרֵךְ, תִּשְׁבַּע כָּל לְשׁוֹן". לא יהיה נברא אחד בעולם שלא ידע מי זה הקב"ה.

לפיכך, כאשר הקב"ה מביא גאולה, הוא רוצה שידעו שהוא פעל אותה לבדו, ולא יהיו כאלו שיאמרו שחכמתם ועוצם ידם הביאה אותה, ולכן אנחנו רואים בגאולת מצרים שהקב"ה אומר (שמות ז, ה) "כי אני ה' בהוציא אותם מארץ מצרים".

אסתר היתה יכולה לומר לאַחַשְׁוֵרוּשׁ: 'עמדתי במרפסת ושמעתי את בְּגִתָּן וְתַרְשׁ מְדַבְּרִים לְהַרְגוֹת אוֹתְךָ', ואז אַחַשְׁוֵרוּשׁ היה חושב שהיא זו שהצילה אותו. אבל היא לא יחסה שום דבר לעצמה. "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמֶלֶךְ בְּשֵׁם מְרֻדְכָיִי" (אסתר ב, כב) - זה לא אני. הדוד שלי מרדכי שמע, וכך אמר לי.

אמר הקב"ה: היא מתאימה להיות גואלת. למה? כי כאשר אביא את הגאולה, היא לא תזקוף אותה לעצמה, אלא תייחס אותה אליו!

מוסיף המהר"ל: לפי זה מובן מדוע האומר דבר בשם אומר מביא גאולה לעולם, מפני שהוא מחזיר את הדברים שנמצאים ביד אחרים למי שהם שלו, וכך גם עם ישראל נמצאים בגלות תחת ידי אחרים ועל ידי המעשה הזה מתעוררים רחמים שבדומה לכך גם הם יחזרו אל מי שהם שלו - הקב"ה. גם אם אנחנו לא רואים שבזכות מעשה זה באה גאולה ממש, באה על ידו הרווחה מסוימת ביחס האומות והמושלים אל עם ישראל, וגם זו היא גאולה מסוימת.

כל אדם שעושה פעולה מסוימת, אוהב לזקוף אותה לזכותו. זה טבע האדם. הוא רוצה כבוד, ולכן רוצה שידעו על מעשיו. כאשר האדם מייחס את הפעולה למי שעשה אותה ולא אליו - זו כבר גדלות.

אם ככה, נוכל להבין טוב מאוד:

מספרת התורה שלשה סיפורים על משה רבנו:

סיפור ראשון: אחרי שמשה נמשה מן המים וגדל בבית פרעה, הוא יוצא בגיל עשרים לראות בשלום אחיו, והנה הוא רואה איש מצרי מכה איש עברי. ומה הוא עושה? "ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול" (שמות ב, יב).

סיפור שני: משה יוצא ביום שלמחרת ורואה שני יהודים רבים בנייהם. "ויאמר לרשע למה תכה רעך ויאמר מי שמך לאיש שר ושופט עלינו, הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את המצרי, ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר" (שמות ב, יג-יד). כאשר פרעה שומע על כך הוא מבקש להרוג את משה, ומשה בורח למדין.

סיפור שלישי: משה רבנו מגיע למדין ורואה שהרועים מרביצים לבנות יתרו וזורקים אותן למים. הוא לא מהסס ומציל אותן, כמו שנאמר (שמות ב, יט): "וגם דלה דלה לנו", וכפי שפירשו חז"ל במדרש (ילקוט ש' שמות רמז קסט).

בנות יתרו חוזרות הביתה ואביהן שואל אותן: "מדוע מהרתן בא היום?" והן עונות: "איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגם דלה דלה לנו".

שואל הסבא מקלם זצ"ל בספרו "אור רש"ז" (שמות מאמר קצ): מה פשר הסיפורים האלו?! איפה שמשה רבנו נמצא, יש מכות! ביום הראשון - גוי מרביץ ליהודי. ביום השני - יהודי מרביץ ליהודי. וביום השלישי - גוים מרביצים לגוים. מה רוצה התורה לומר לנו בשלושת הסיפורים האלה?

המדרש (תנחומא שמות, יא) עומד על כך שבנות יתרו באו אל אביהן ואמרו לו "איש מצרי הצילנו": "וכי בְּדַמּוֹת אִישׁ מִצְרַי הָיָה מִשָּׁה? אֶלָּא, אֵלּוּלֵי אִישׁ מִצְרַי שֶׁהֵרַג מִשָּׁה, לֹא הָיָה נִכְנָס לְמִדְיָן. מִשָּׁל לְאַחַד שֶׁנִּשְׁכַּחוּ עֲרוּד, וְהָיָה רָץ לְתֵת רִגְלָיו לְתוֹךְ הַמַּיִם, וְנִכְנַס בְּנֶהָר וְרָאָה תִינּוֹק אֶחָד שֶׁהָיָה שׁוֹקֵעַ בַּמַּיִם, וְשָׁלַח יָדוֹ וְהֵעֵלָה אוֹתוֹ. אָמַר לָהּ הַתִּינּוֹק: לּוּלֵי אֶתְּ הֵייתִי מֵת. אָמַר לָהּ: לֹא אֲנִי הֵצַלְתִּיךָ, אֶלָּא אוֹתוֹ הָעֲרוּד שֶׁנִּשְׁכַּנִּי וּבְרַחְתִּי מִמֶּנּוּ הוּא הֵצִילְךָ. כִּךָ אָמְרוּ בְּנוֹת יִתְרוֹ לְמִשָּׁה: יִישֶׁר כַּחַף שֶׁהֵצַלְתָּנוּ מִיַּד הָרְעוּעִים. אָמַר לָהֶן מִשָּׁה: [אל תגידו לי 'תודה רבה' - אני לא עשיתי כלום, אלא] אוֹתוֹ הַמִּצְרַי שֶׁהֵרַגְתִּי, הוּא הֵצִיל אֶתְכֶם [אם לא המצרי, הייתי עכשיו אצל פרעה במרפסת...]. וְלִכְךָ אָמְרוּ לְאַבְיָהֶן: אִישׁ מִצְרַי, כְּלוֹמַר, מִי גָרַם לָזֶה שֶׁבָּא אֶצְלָנוּ, אִישׁ מִצְרַי שֶׁהֵרַג."

מה חז"ל מגלים לנו פה?

אומרת המשנה באבות (ו, ו): "האומר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מְבִיא

לכן מתחילה התורה את כל הסיפור מאיש מצרי שהכה איש עברי, ואחר כך איש עברי שהכה איש עברי, ובגלל זה משה נאלץ לברוח ומציל את בנות יתרו. זו היתה נקודת המבחן של משה, למי הוא מייחס את הצלתם, ל'איש מצרי' או לעצמו. אמר הקב"ה: ייחסת את זה ל'איש מצרי'? לא לקחת קרדיט לעצמך?! אתה תהיה הגואל! כאן מתחילה הגאולה, בבחירת משה רבנו כגואלם של ישראל! למה?! משום שבכך הכרזת: 'אני לא נמצא כאן. הכל מהקב"ה!'

זו גם הסיבה שמשה רבנו כמעט ואינו מוזכר בהגדה, ללמדנו כי הוא לא ייחס את הגאולה לעצמו אלא לקב"ה.

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - הגדה של פסח נעימות יאמרו)

למה הקב"ה בחר במשה רבנו להיות גואלם של ישראל, ולא באהרן או בשבעים הזקנים?
 אומרת התורה, כי "איש מצרי הצילנו מיד הרעים" - משה רבנו הציל את בנות יתרו, ולא ייחס את המעשה לעצמו, אלא לאותו 'איש מצרי' שמת!
 נשאלת השאלה: מה כבר היה קורה אם בנות יתרו היו באות למשה ואומרות לו: 'משה, תודה רבה לך שהצלת אותנו!', ומשה היה עונה: 'נכון, אני הצלתי אתכן. כעת הגיע התור שלכן להציל אותי?'
 אבל משה רבנו לא מייחס שום דבר לעצמו, אלא שולח אותן לאותו 'איש מצרי'. "תגידו לו תודה רבה, לא לי!"

גם משה רבינו יכול היה לא לראות איש מצרי המכה איש עברי מאחיו, וגם אם כבר היה רואה, יכול אדם לחשוב לעצמו וכי באמת המכה אשם בכל מה שמתרחש כאן? הוא הרי נתן לו דחיפה והשני החזיר לו, ובכלל, מה לי להתערב כאן בויכוח, אינני צריך לעשות בלגן...

רק אם כואבים - רואים

רואה, יכול אדם לחשוב לעצמו וכי באמת המכה האשם בכל מה שהתרחש? הוא הרי נתן לו דחיפה והשני החזיר לו, ובכלל, מה לי להתערב כאן בויכוח, אינני צריך לעשות בלגן... ומה לי ולצרה הזאת, אשב בשקט).

אבל אחרי, איי איי, - אחרי שרכש את ה"וירא בסבלותם" - "נתן עיניו ולבו!" משה רבינו ע"ה היה מעוניין להרגיש אותם, חפץ לכאוב את כאבם של עם ישראל, מיד התחיל להבחין במקרי הכאב של היהודים: הוי הנה אני רואה יהודי סובל! "וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו".

מה הוא זכה מחמת כך?
 מבואר בחז"ל, שבעקבות ה"וירא בסבלותם" זכה להתגלות השכינה בסנה - "וירא אליו אלוקים מתוך הסנה".
 זו זכותו ושכרו לעולם ועד.

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו וַיְרֵא בְּסַבְלֹתָם וַיֵּרֵא אִישׁ מִצְרִי מִכֹּה אִישׁ עִבְרִי מֵאָחִיו (ב, יא)

מה המשמעות של "וירא בסבלותם?" רש"י ביאר: "וירא בסבלותם - נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם".
 אחר כך מיד כתוב: "וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו".
 תשמעו, נראה לי כי אחד קשור בשני, "וירא בסבלותם" הדוק עם "וירא איש מצרי מכה" כי כיון שמשה רבינו נתן את עיניו לראות ואת לבו להרגיש את הצער של אחרים - "להיות מיצר עליהם" לכן ראה "איש מצרי מכה איש עברי". כלומר?
 לולי הרגשות אלו, לא היה מבחין כלל שאיש מצרי מכה איש עברי מאחיו. כמה אנשים מתייסרים ואיש לא מבחין בהם! באמת אינם רואים, לא מכירים, לא מבחינים, גם משה רבינו לא היה רואה איש מצרי המכה איש עברי מאחיו, (וגם אם כבר היה

להתחיל את היום ברגל ימין
 חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
 הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
 המייל היומי של 'דרשו'.

לאחר שהבטיח לו הקב"ה 'וְשָׁמְעוּ לְקִלְדָּי', מדוע חשש משה 'וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלְיִי'?

וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וַהֲלוֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלְיִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֵי ד' (שמות ד', א')

אילו היה פרעה מאמין בדברך היינו יוצאים, ללא התייחסות לעוונותינו.

חזקוני: הבטחת הקב"ה 'וְשָׁמְעוּ לְקִלְדָּי' והמשכם 'וּבָאתָ אֲתָה וְזָקַנִי יִשְׂרָאֵל' נאמרו רק על הזקנים, שהם ישמעו בקולו, הבטחה זו לא התייחסה לשאר העם.

חתם סופר: למשה היו שלושה חששות: א. שמא בני ישראל כלל לא יאמינו בה' שעתיד לפקוד את עמו. ב. גם אם יצפו לישועתו, חשש שמא יפקפקו בזהות משה ויאמרו שאינו בן עמרם ולא יכירו אותו, אלא יאמרו שהוא איש מצרי מרגל. ג. שיאמינו שה' יפקוד את עמו, ושהוא בן עמרם, אולם יאמרו שלא נראה אליו ה', ועל כן מי שם אותו למנהיג ונביא.

אדמו"ר מגור (שפת אמת): גלות וגאולת מצרים היו השרש לכל הגלויות והגאולות בעתיד. משה רצה לסלול דרך לעתיד, שבני ישראל יגאלו גם בתקופות, בהן האמונה תהיה חלשה, ולכן ביקש לשמוע מהקב"ה את הציווי לגאול אותם גם בעת ש'לא יאמינו לי'. (סדרת הספרים, תורתך שאלתי שנכתבו ע"י הרב חגי ולוסקי)

מדרש רבה (ג, יב): "אותה שעה דבר משה שלא כהוגן, הקב"ה אמר לו: 'וְשָׁמְעוּ לְקִלְדָּי' והוא אמר: 'וַהֲלוֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלְיִי'. מיד השיבו הקב"ה בשיטתו, נתן לו אותות לפי דבריו, ראה מה כתיב אחריו 'וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' מִה זֶה בְּיָדְךָ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, כלומר מזה שבידך אתה צריך ללקות שאתה מוציא שם רע על בני העם מאמינים".

רמב"ן: הקב"ה אמר לו 'וְשָׁמְעוּ לְקִלְדָּי', שהזקנים יבואו אתך אל פרעה המלך, להגיד לו: 'אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ, בהבנה שאין להם מה להפסיד מך. כמו כן, הודיע לו הקב"ה 'כִּי לֹא יִתֵּן אֶתְכֶם מִלֶּךְ מִצְרַיִם לְהִלָּךְ', ובתגובה לכך אמר משה: 'וַהֲלוֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלְיִי כִּלְל, יִשְׂרָאֵל שְׁפָרְעָה לֹא יִתֵּן לָהֶם לְצַאת אֲזִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלְיִי כִּלְל, טענתם תהיה 'לֹא נִרְאָה אֱלֹהֵי ה'', אילו היה שליח של הקב"ה, לא היה מסרב פרעה לשמוע את דבריו. ויתכן אף שיאמרו 'לֹא נִרְאָה אֱלֹהֵי ה'', במידת הרחמים לעשות לנו אותות ומופתים כפי שאמרת משום שאינך גדול כמו האבות, ולכן פרעה לא שמע,

על רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל מסופר שלאשתו היתה חנות, וכאשר הרוויחה די מעות לצורך אותו היום, הוא הורה לה לסגור את החנות. וכך בוודאי עשה גם אותו יהודי בעל ביטחון במצרים: מעשר בבוקר עד עשר וחצי היה עושה שלוש לבנים, מקבל מעט מעות, הולך למכולת וקונה צרכי היום, ושב לשיבת יהודה ללמוד תורה עם כל המרץ

לא לדאוג את דאגת המחר

שיתתף בבניית ערי המסכנות, יקבל כסף על כל לבנה ולבנה. בני ישראל רצו להספיק לעשות הרבה לבנים כדי להרוויח ממון רב, ומתוך תאוות הממון עשו לבנים בכמויות גדולות. לאחר זמן הפסיק פרעה לשלם על העבודה, אבל הכריח כל אחד להשלים את 'חוק הלבנים' שעשה בעת שקיבל כסף. נמצא שכפי מה שהאדם שיעבד עצמו כאשר עבד תמורת ממון, כך הוקשה לו שעבוד מצרים.

זו בעצם פנימיות חטא 'עץ הדעת', שאין לאדם אמונה וביטחון והוא משעבד עצמו להשגת פרנסתו.

נצייר לעצמנו יהודי במצרים שעבד על מדת הבטחון והיה

וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ (א, יג)

"בדעת זקנים מבעלי התוספות" מובא: "בפרך - בפה רך. מלמד שתלו לפרעה לבנה בצווארו, שאם יאמר אדם איסטניס אני, אומרים לו: כלום איסטניס אתה יותר מפרעה. וגם אמרו להם מתחילה שיתנו להם שכר רב, ובגלל כן כל אחד ואחד עושה עבודה בכל כוחו ליקח שכר רב, ומשבאו ליקח שכרם אמרו להם לעשות בחנם כמו שעשו בשכר... אכן שבטו של לוי היו חכמים ולא רצו לעשות עבודה, לפי שידעו שעתידין לשאת את הארון, ומתוך כך היו בני חורין".

בימים הראשונים של שעבוד מצרים, הכריז פרעה כי כל מי

להרוויח עוד כמה מאות שקלים כדי לאגור לימים נוספים. כיון שכך, השעבוד שלו היה קל ביותר.

הגמרא (עירובין יג ע"א) מספרת על רבי מאיר שהיה לבלר, וכתוב במדרש שהיה מקבל עבודה רק בתחילת השבוע, וכאשר היה לו די כסף לצרכי אותו שבוע, שוב לא קיבל עליו מלאכות והיה אומר לאנשים שיבואו עליו בשבוע הבא. זאת מכיוון שלא היה דואג את דאגת המחר, אלא עושה את ההשתדלות הנצרכת לאותו שבוע ולא יותר.

זהו הלימוד משעבוד מצרים, שהאדם משעבד עצמו ללא צורך, ואם היה בעל ביטחון - לא היה צריך לעמוד קשה.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

בוטח בהשי"ת שיספק לו פרנסתו. הרי גם כאשר התפרסמה המודעה שעבור כל לבנה ולבנה יקבלו תשלום - בהיותו בעל ביטחון לא היה עמל מעבר למה שנצרך לו לאותו יום. כמו הלל הזקן שהיה מרוויח טרעפיק לצורך אותו יום ותו לא. כך נהגו רבים מגדולי ישראל, שהיו דואגים רק לצורך אותו היום ולא יותר. על **רבי משה לייב מסאסוב** זצ"ל מסופר שלאשתו היתה חנות, וכאשר הרוויחה די מעות לצורך אותו היום, הוא הורה לה לסגור את החנות. וכך בוודאי עשה גם אותו יהודי בעל ביטחון במצרים: מעשר בבוקר עד עשר וחצי היה עושה שלוש לבנים, מקבל מעט מעות, הולך למכולת וקונה צרכי היום, ושב לישיבת יהודה ללמוד תורה עם כל המרץ. כך הוא עשה בכל יום ויום ולא עלה על דעתו

רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל אמר על כך ווארט נפלא: אם היו שואלים אותנו מי מהשלושה הצליח יותר בחיים? היינו לבטח משיבים: בלעם! הוא הרי הפך להיות הנביא הגדול של כל אומות העולם. היה לו ים של כסף, וכבוד מכאן ועד הודעה חדשה...

הִבָּה נִתְחַכְמָה לוֹ

הגמרא (סוטה יא ע"א) מספרת: "שלשה [יועצים] היו באותה עצה [של "הבה נתחכמה לו"]: בלעם, ואיוב, ויתרו. בלעם שיעץ - נהרג. איוב ששתק - נידון בייסורים. יתרו שברח - זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית".

רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל אמר על כך ווארט נפלא: אם היו שואלים אותנו מי מהשלושה הצליח יותר בחיים? היינו לבטח משיבים: בלעם! הוא הרי הפך להיות הנביא הגדול של כל אומות העולם. היה לו ים של כסף, וכבוד מכאן ועד הודעה חדשה... הוא היה המבוקש מספר אחד בעולם: סיחון קרא לו לקלל את עמון ומואב, בלק קרא לו לקלל את ישראל. אבל אם נתבונן מה קרה לו בסוף? הוא מת בביזיון, בחרב, ומדינה שלמה, מדין, נמחקה מן העולם. שנים על גבי שנים נראה שהוא הצליח, אבל כל זה הסתיים בכשלון מהדהד.

איוב סבל שבעים שנה של ייסורים. חיים קשים בהחלט. ומה קרה בסוף? הוא קיבל כנגד זה מאה וארבעים שנה של חיים טובים.

המסכן ביותר נראה היה יתרו, שנאלץ לברוח. ומה קרה בסוף? הוא זכה שמשה רבנו יהיה חתנו ואלעזר הכהן הגדול יהיה נכדו. זכה שפרשה שלמה בתורה נקראת על שמו, וגם זכה שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית.

והמסקנה הנובעת מן הדברים היא, שהצלחה או כישלון אינם נמדדים בטווח הקצר אלא בטווח הארוך.

ידוע **שהרב מבריסק זצ"ל שאל:** בשלמא בלעם שיעץ נהרג

- מדה כנגד מדה יש כאן. גם יתרו שברח, ולא רצה שהילדים היהודים ימותו, זכה, מדה כנגד מדה, שילדיו ישבו בלשכת הגזית. אולם איזו מדה כנגד מדה יש אצל איוב ששתק - שנידון בייסורים?

מושב תפרח נוסד והוקם על ידי יהודים שומרי תורה ומצוות. במשך הזמן הם נתקלו בבעיות פרנסה וחלק מהתושבים עזבו את המושב והשכירו את ביתם ליהודים שאינם שומרי תורה ומצוות. הגיעו הדברים לידי כך שבמשך הזמן נהיה לחילונים רוב במועצה, ובאחת מיישיבותיה הוחלט לפתוח במושב מועדון שיפעל גם בשבת רחמנא ליצלן.

במושב גר יהודי שומר תורה ומצוות שהקים קול צעקה: "שומו שמים! המושב שלנו הוקם ע"י יהודים שומרי שבת. בשום פנים ואופן לא יעלה על הדעת שהשבת תתחלל כאן בפרהסייה". "כולנו כאן שומרי חוק. על פי החוק הרוב הוא הקובע. כיום הרוב החליט לפתוח מועדון בשבת ויש לכבד את החלטתו", ניסו חברי המועצה להשתיקו.

"לא יקום ולא יהיה", המשיך הלה לצעוק בקולי קולות. "לרוב אין כל תוקף כאשר הוא מנוגד לתורתנו הקדושה".

"על עמדה זו גופא אנחנו חולקים. לדעתנו הרוב קובע בכל מקרה", ענו אחרים.

"כאן לא יקום מועדון שיגרום לחילול שבת. נקודה!" המשיך הלה לזעוק בקולות מחרישי אוזניים.

בשלב זה אחד מהנוכחים התעצבן, הוא לא יכל להמשיך לסבול את צעקותיו, ניגש אליו וקרא לעברו: "תפסיק כבר לצעוק"

ונתן לו סטירה...

או אז קפץ מיודעינו משמחה וקרא: "על פי חוק, ישיבת מועצה שבמהלכה פרצה אלימות - כל ההחלטות שהתקבלו בה בטלות. והיות והשתמשו נגדי באלימות, ונתנו לי סטירה - ההחלטה בטלה". עד לשיבה הבאה נערך גיוס כללי של כל בעלי הדירות הדתיים והתקבלה החלטה שלא להמשיך את חוזי השכירות עם השוכרים הנוכחיים אלא רק עם שוכרים שומרי שבת. כך גווע הרעיון של המועדון.

הנה ממבט ראשון היה נראה שהעסק אבוד. אין מה לעשות נגד החלטת מועצה. מה תעזרונה הצעקות? אך לבסוף התברר שהצעקות עזרו גם עזרו... הן אלו שגרמו לאיש להתעצבן ולתת סטירה...

אף פעם אדם לא יכול לדעת אם הדיבורים שלו יעזרו או לא,

כי פעמים רבות נראה לו שהם לא יעזרו ולבסוף מתברר אחרת. על פי זה מתבאר: הנה איוב ששתק - מדוע ששתק? אין זאת אלא משום שסבר שאף אם ימחה - לא תהיה תועלת בדבר, ואם כן מה לו לפתוח את פיו ולדבר. אולם, כאמור, אדם לא יכול לדעת כלום. יתכן בהחלט שאם היה מנסה לדבר היה מצליח. נמצא, אפוא, שבשתיקתו המיט איוב את הייסורים על ישראל, ולפיכך, מדה כנגד מדה, נידון אף הוא בייסורים.

החיד"א מביא בשם **הזוהר הקדוש**, שאיוב לא שתק אלא יעץ לפרעה שבמקום להרוג את הילדים, ייקח מהיהודים את כל כספם ויעבידם בפרך, וכתוצאה מזה לא יהיה להם כח לגדל משפחות, וממילא הם לא יתרבו. ומדה כנגד מדה, הקב"ה נטל ממנו את כל ממונו.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש שמות, הגדה של פסח שש באמרתך)

חלפו ימים, בעל התשובה התרגל לקריאה מהירה יותר ובמקביל גם ידע להתפלל בעל פה. מיום ליום הוא הגביר את מהירות התפילה עד שאמר אותה בחיפזון גדול, ולבסוף אימץ לעצמו מנהג של קבע: להיכנס לבית הכנסת כשהציבור אחז ב'שתבח', ולהצליח לעמוד שמונה עשרה ביחד עם הציבור...

וישמע אלהים את נאקתם

נאקה היינו זעקה ללא מילים. עם ישראל היו במצב כל כך נורא מרוב העבודה והיגון, עד שלא הצליחו להוציא כלל מילים מן הפה. בכל זאת שמע הקדוש ברוך הוא את הזעקה והושיע אותם.

אמר על כך רבי שלום שבדרון זצ"ל:

נכון הוא הדבר שה' אינו צריך מילים, וכשהמתפלל מצליח רק לבכות ולהיאנח ולא מוצא מילים בפיו, הוא שומע אותו. אך כל זאת רק כאשר הוא באמת אינו יכול להתפלל - ולא כשהוא מזלזל במילות התפילה, ואומר בלבו: לא נורא, ה' כבר יבין מה רציתי...

וסיפר: בעיר ברדיטשוב היה בעל תשובה אחד שלא ידע כלל להתפלל. הוא לא ידע אפילו לקרוא אל"ף-ב"ת. ריחם עליו רבי לוי יצחק מברדיטשוב, סגגורם של ישראל, לקח אותו תחת חסותו, לימד אותו את האותיות, את הניקוד, וכשהחל לקלוט זאת, פתח לפניו סידור, ולימד אותו בסבלנות אין קץ לקרוא את התפילה: ב-ר-ו-א-ת-ה...

חלפו ימים, בעל התשובה התרגל לקריאה מהירה יותר ובמקביל גם ידע להתפלל בעל פה. מיום ליום הוא הגביר את מהירות התפילה עד שאמר אותה בחיפזון גדול, ולבסוף אימץ

לעצמו מנהג של קבע: להיכנס לבית הכנסת כשהציבור אחז ב'שתבח', ולהצליח לעמוד שמונה עשרה ביחד עם הציבור... הבחין בכך רבי לוי יצחק, התכופף ולחש באוזנו כמה זמזומים וגיבובי אותיות בלתי מובנים. נשא אליו בעל התשובה את עיניו ואמר "אינני מבין מה אמר כבוד הרב".

חזר שוב רבי לוי יצחק על ההברות הללו, ושוב משך הלז בכתפיו לאות שאינו מבין את כוונת רבו. אמר לו הרב: "אם אתה לא מבין מילים אלו, כיצד ה' יבין אותך?"

ענה לו התלמיד: "כשתינוק צועק אל אבא שלו, הוא מבין אותו גם כשאינו אומר לו דברים ברורים. ה' הוא אבא רחום, ואין לי ספק שהוא מבין אותי גם כשאני משמיע הברות בלתי ברורות". התפעל ר' לוי יצחק מדברי הסנגוריה הללו.

ואני אומר - הוסיף רבי שלום - שכאשר תינוק צועק בשפה בלתי מובנת, רץ אליו אביו, מחבקו וממלא את משאלותיו, אך אבוי לו לבן גדול, שידוע לדבר, ובכל זאת הוא ממלמל הברות לא מובנות. תגובתו של אביו במקרה כזה תהיה שתי סטירות, ובוודאי שלא ימלא את משאלותיו.

(הגדה של פסח מגיד מראשית)

נדרים דף עט

מה אמר החפץ חיים לבחור שביקש ברכה להינצל מגיוס לצבא?

בשותק על מנת לקיים

לשמשו - "יהיה טוב. וכי מה אתה חושב, שכל אחד שלוקחים אותו לצבא הולך להלחם?"
יצא הבחור מאת פני הח"ח, וכעבור זמן מה נלקח לצבא, לוינא. והנה לשלטונות הצבא היה מכסה קבועה של חיילים שהיו צריכים ואמורים לגייס, וכשספרו אותם באותה פעם התברר להם כי יש כמה מיותרים.
על אתר שחררו את המיותרים, ולמותר לציין שבחור זה היה ביניהם, כשבמוחו מהדהדים מילותיו של רבו הקדוש: "וכי מה אתה חושב שכל אחד שלוקחים אותו לצבא הולך להלחם?"
(מאיר עיני ישראל)

סיפר הר"ר זונדל גולדבורט הי"ו, שלמד חמש שנים בראדין את אשר שח לו בחור אחד מהישיבה, שבהגיע זמן חובת התייצבותו לגיוס נכנס לחפץ חיים וביקש ברכה. הח"ח לא ענה לו מאומה. הבחור לא ידע מה לעשות כעת, ושמשו של החפץ חיים ר' לייב סלוננימער' (-הרה"צ לייב ברוידא זצ"ל) שנכח במקום אמר לחפץ חיים: רבי, הוא בן תורה הלומד בישיבה ורוצה ברכה. אולם החפץ חיים נשאר מעוטף בשתיקתו, ושוב חזר רבי לייב על הבקשה כמה פעמים, והחפץ חיים עדיין שותק.
הבחור כבר התייאש ועמד ללכת, כשלתע אמר הח"ח

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

מתי יש להעדיף תפילה בישיבה על פני תפילה בעמידה?

'משיכיר' (= כשאור היום מספיק לְכַדֵּי "שיראה את חבירו הרגיל עמו קצת, בריחוק ארבע אמות, ויכירנו"), יקרא קריאת שמע עם ברכותיה. ויש אומרים, שיתפלל את כל התפילה כסדרה בדרך, בזמנה הראוי, למרות שיצטרך להתפלל את תפילת 'שמונה עשרה' בישיבה, או תוך כדי הליכה; וכן המנהג.

[שו"ע פט, ח, משנ"ב לט, מ רמב, וביה"ל ד"ה בשעת; בו"מ דרשו, 50]

מי שנאלץ לצאת לדרך בשעת בוקר מוקדמת, באופן שאינו יכול להתפלל שחרית 'כותיקין' טרם צאתו, יתפלל לפני הנץ החמה. אולם, אם צריך לצאת לפני זמן 'משיכיר', ואם יתפלל בדרך לא יוכל לעמוד בתפילת שמונה עשרה - לדעת השולחן ערוך, בהגיע זמן 'האיר המזרח' (= הופעת אור השמש על פני כל האופק המזרחי), יתפלל שמונה עשרה בביתו בעמידה; ובדרך, בהגיע זמן

מהו הזמן המוקדם ביותר לכל חלקי התפילה?

תרנגול; ובדיעבד, אם בירך לפני עלות השחר, אף ללא שמיעת קול תרנגול, יצא ידי חובתו.

ואת פרשיות הקרבנות עדיף לומר ביום, אך כשאין פנאי לכך, ניתן לאומרן בלילה. ופסוקי דזמרה - ניתן לאומרם עם ברכותיהם לפני זמן משיכיר, ונחלקו הפוסקים אם ניתן לאומרם אף לפני עלות השחר.

[משנ"ב פט, לט-מ; בו"מ דרשו, 49-47; משנ"ב מז, לא; ביה"ל סא, א, ד"ה זמן]

מי שנאלץ להתפלל תפילת שחרית לפני הנץ החמה - לא יקרא קריאת שמע, ולא יברך את ברכות קריאת שמע, ולא יברך על הטלית והתפילין, לפני זמן 'משיכיר'. ובדיעבד, אם בירך לפני זמן משיכיר, לאחר עלות השחר, לא יברך שנית.

ואת ברכות השחר, ניתן לכתחילה לברך אף לפני עלות השחר. אך בנוגע לברכת 'אשר נתן לשכוי בינה' - נחלקו הפוסקים, אם ניתן לברך לפני עלות השחר, ויש שהתנו זאת בשמיעת קול

מדוע אסור לעמוד במקום גבוה בתפילת שמונה עשרה?

3. העמידה במקום שגובהו שלושה טפחים ויותר, או על גבי כריות, וכיוצא בהן, אף בגובה פחות משלושה טפחים - אינה מתאימה לעמידה בהכנעה לפני המלך; וכלשון חכמינו ז"ל: "לפי שאין גבהות לפני המקום, שנאמר מְמַעְמָקִים קְרָאתֶיךָ ה'". ומסיבה זו, אסור לעמוד אף על גבי קרקע הגבוהה מסביבתה, ולא דווקא על גבי חפץ כלשהו.

[שו"ע צ, א, ומשנ"ב א, ב רי; בו"מ דרשו, 2, 4 ר; וראה שם, 1]

בתפילת שמונה עשרה אסור לעמוד על גבי חפץ כלשהו - כגון כסא או ספסל - משלוש סיבות:

1. במצב כזה קשה לכוון בתפילה בשל החשש לנפילה. ומסיבה זו, אסור לעמוד על כל חפץ שגובהו משמעותי; ויש שכתבו, שהכוונה לגובה טפח (8-9.6 ס"מ, לשיטות השונות) לפחות.

2. התפילה דומה לעבודה במקדש, שבה היתה חובה לעמוד ישירות על קרקע העזרה.

* משעה ש'האיר פני כל המזרח' בבוקר, אסור לאדם שמסיבה כלשהי מתפלל שחרית ביחידות, להתחיל בלימוד תורה ביחידות בביתו, או בכל מקום אחר שלא אמורה להתקיים בו תפילת שחרית.
* החל מחצי שעה לפני עלות השחר, אסור לאכול 'אכילת קבע', דהיינו פת, או עוגה, בכמות הגדולה מ'כביצה', עד לאחר הנחת תפילין, קריאת שמע, ותפילת שחרית.
* החל מעלות השחר, אסור להיכנס ל'בית המרחץ' עד לאחר קריאת שמע ותפילה. ועקרונית, רחיצה במקלחת אף היא אסורה, אלא שנוהגים להקל בכך כשהיא נעשית לצורך טבילה במקוה טהרה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

אדם הנוצר על פי ספר יצירה - האם מצטרף ל'מנין'?

ואדם שנוצר על פי ספר יצירה - כפי שיצר לפני כארבע מאות שנה רבי אליהו בעל שם זצ"ל, אב"ד חעלמא, כמסופר על ידי נכדו בשו"ת חכם צבי - אינו מצטרף ל'מנין', כיון שאין בו נפש אדם. ויתרה מזו, אדם כזה אינו נחשב לישראל, ומסתבר שאין דינו כְּאָדָם כלל.

[שו"ע נה, א, ומשנ"ב ג-ד; בו"מ דרשו, 11 ו'13]

'דבר שבקדושה' אינו נאמר אלא ב'מנין', דהיינו, במעמד עשרה אנשים זכרים גדולים, אך ילדים ונשים, אינם מצטרפים ל'מנין'. וקטן, אינו רשאי לומר 'קדיש' ו'ברכו' אף במעמד עשרה גדולים, אך קטן יתום רשאי לומר 'קדיש יתום' שלאחר התפילה; ואדרבה, תיקנו להניח קדיש זה ליתומים קטנים, כיון שאינם יכולים להיות שלוחי ציבור ולומר את הקדישים שבתוך התפילה.

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666